

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.097 у Хмельницькому
університеті управління та права
імені Леоніда Юзькова

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента

ГАВРІКА Романа Олександровича на дисертацію

**ПАЦЮКА Олексія Дмитровича на тему «Адміністративно-правове
регулювання виробництва та обігу цементу в Україні», подану на здобуття
ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю
081 «Право»**

Актуальність обраної теми дисертації. Актуальність теми адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні зумовлена стратегічним значенням цементної галузі для будівництва, інфраструктурного розвитку та повоєнної відбудови України, у зв'язку із чим важливим є забезпечення ефективного державного регулювання у вказаній сфері. Сучасний розвиток господарських відносин в Україні зумовлює зростання ролі органів публічної адміністрації у здійсненні правового регулювання окремих сфер економічної діяльності, в тому числі галузі виробництва та обігу цементу. Центральні та місцеві органи публічної адміністрації здійснюють відповідні регуляторні та контрольні повноваження з метою забезпечення справедливих умов для всіх учасників господарських правовідносин, забезпечення дотримання господарського, екологічного, митного, податкового, бюджетного та іншого законодавства, що стосується господарської діяльності юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, забезпеченню якості продукції і послуг, що є критичним для безпеки і здоров'я населення, дотримання екологічних стандартів і попереджує вчинення правопорушень у сфері господарської діяльності. На жаль, в адміністративно-правовій доктрині зазначене питання майже не дістало свого наукового дослідження та обґрунтування; крім того, можемо констатувати відсутність чітких механізмів адаптації законодавства України, що врегульовує питання виробництва та обігу цементу до стандартів Європейського Союзу та недостатнє стимулювання впровадження інноваційних технологій. Вище викладене зумовлює необхідність наукового опрацювання питань здійснення адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу відповідно до законодавства України та інших європейських держав, виявлення прогалин у чинному законодавстві адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні та їхнього впливу на ефективність регулювання, перспектив удосконалення законодавства у відповідній сфері, в тому числі й з врахуванням зарубіжного досвіду у сфері адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу

цементу. У цьому контексті дисертаційне дослідження О. Д. Пацюка має важливе наукове та прикладне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова на 2017 – 2026 роки «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (державний реєстраційний номер 01178U000103), наукової теми кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (номер державної реєстрації 0123U102955) та згідно з планом науково-дослідної роботи Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях. Аналіз рецензованих анотації, тексту дисертації та змісту публікацій Пацюка Олексія Дмитровича дозволяє зробити висновок про наукову обґрунтованість та достовірність наукових результатів, які були отримані в результаті дисертаційного дослідження. Усі положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи є достатньо обґрунтованими та базуються на теоретичних положеннях, нормативно-правовій базі.

Результати дослідження відповідають поставленій меті та завданням. Автором використано комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів наукового пізнання, що дозволило досягти поставленої мети дослідження та сформулювати практичні пропозиції до законодавства, що регулює правовідносини щодо адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є однією із перших наукових праць адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні, в якій досліджено правове забезпечення здійснення адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні, проаналізовано особливості адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу під час дії воєнного стану, враховуючи специфіку кризових умов, оцінено основні прогалини в чинному законодавстві адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні та їхній вплив на ефективність регулювання, досліджено перспективи удосконалення адміністративно-правового законодавства в галузі виробництва та обігу цементу в Україні, зокрема, в контексті гармонізації з міжнародними стандартами, здійснено аналіз позитивного зарубіжного досвіду у сфері адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу, визначивши ключові практики, розроблено пропозиції щодо впровадження позитивного зарубіжного досвіду в умовах сучасного етапу розвитку України для вдосконалення адміністративно-правового регулювання цементної галузі.

У першому розділі дисертації сформовано концептуальну основу генезису розвитку та особливості адміністративно-правового регулювання цементної галузі в Україні. У підрозділі 1.1. розглянуто історію розвитку виробництва

цементу у світі та становлення і розвиток цементної галузі в Україні, що дозволило зрозуміти еволюцію виготовлення цементу з давніх часів до теперішнього часу. У підрозділі 1.2. визначено особливості та проблеми адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні в мирний час та в умовах воєнного стану. Встановлено напрями вирішення висвітлених проблем з метою забезпечення стабільності розвитку цементної галузі України.

Другий розділ присвячено дослідженню сутності адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні. У підрозділі 2.1. розкрито особливості адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні, а у підрозділі 2.2. – роль адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу у відбудові держави в особливий період.

У третьому розділі дисертації встановлені шляхи підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні. У підрозділі 3.1. проведено аналіз позитивного зарубіжного досвіду в сфері здійснення адміністративно-правового регулювання цементної галузі, а у підрозділі 3.2 запропоновані шляхи удосконалення адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні.

На основі проведеного дослідження автором сформульовано обґрунтовані напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання у виготовленні і реалізації цементу. Запропоновані положення характеризуються теоретичною виваженістю та внутрішньою узгодженістю.

Загалом дисертаційна робота вирізняється системністю викладу, концептуальною цілісністю та належним рівнем наукового узагальнення. Отримані результати сприяють розвитку теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання цементної галузі.

При дослідженні історії розвитку цементу у підрозділі 1.1. автором встановлено і розкрито поняття цементу та яку важливу роль він відіграє у всіх галузях економіки та будівництві. Розглянуто історію виникнення і еволюції цементу у світі взагалі та в Україні зокрема. Досліджено сучасний етап розвитку цементної галузі України та зазначено, що на динаміку обсягів виробництва цементу значний вплив мали військово-політичні події 2014-2026 рр. У підрозділі 1.2. обґрунтовано, що цементна галузь має стратегічне значення для економічного розвитку України, беручи до уваги її важливість у реалізації інфраструктурних проєктів та внесок у будівельний сектор. Ефективне регулювання цієї галузі вимагає комплексного підходу, який враховує як законодавче забезпечення, так і відповідність міжнародним стандартам та економічні, екологічні та технологічні аспекти. Також встановлено, що важливим аспектом розвитку цементної галузі є необхідність удосконалення національного законодавства для забезпечення прозорості, справедливості та ефективності регулювання. Це, насамперед, передбачає перегляд та адаптацію законів, що регулюють економічну конкуренцію, митну політику, захист вітчизняного виробництва та екологічні стандарти.

Системний підхід автора до дослідження питань другого розділу послідовно реалізовані у підрозділах 2.1. та 2.2. Використання комплексу загальнонаукових, спеціально-юридичних та економіко-аналітичних методів забезпечило внутрішню логічну узгодженість роботи, обґрунтованість висновків і високий рівень наукової достовірності отриманих результатів. В результаті дослідження питань другого розділу автором також встановлено, що для забезпечення ефективного адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні важливо враховувати основні (існуючі) нормативно-правові акти, які регулюють цю сферу. В той же час аналіз нормативно-правової бази регулювання виробництва та обігу цементу в Україні показав наявність юридичних прогалин. Це проявляється у відсутності чітких стандартів для транспортування цементу, недостатнього регулювання екологічного моніторингу, проблем із сертифікацією та неврегульованістю експорту й імпорту продукції. Особливо гостро стоїть питання забезпечення екологічних вимог, які наразі недостатньо інтегровані до національного законодавства, що, в свою чергу, обмежує доступ до екологічно вимогливих ринків, таких як ЄС.

Позитивної оцінки заслуговує здійснений автором аналіз позитивного зарубіжного досвіду в сфері здійснення адміністративно-правового регулювання цементної галузі. Запозичення досвіду стосовно державного контролю у виробництві цементу таких країн, як Німеччина, Сполучені Штати Америки, Китай, Австрія, слід врахувати й Україні у цементній галузі. Досвід Європейського Союзу, США, Японії, Індії та інших розвинених країн підтверджує, що ефективне адміністративно-правове регулювання цементної галузі базується на гармонізації законодавства, екологічному стимулюванні, модернізації технологій та створенні прозорих механізмів сертифікації. Урахування цих практик дозволяє значно підвищити якість продукції, розширити експортні можливості та забезпечити стійкий розвиток галузі.

Відповідно до проведеного автором аналізу позитивного зарубіжного досвіду у підрозділі 3.2 запропоновані шляхи удосконалення адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні, а саме: гармонізація законодавства, у країнах ЄС регулювання виробництва та обігу цементу ґрунтується на єдиній правовій базі, зокрема Регламенті (EU) №305/2011, який встановлює обов'язкові вимоги до якості будівельних матеріалів та спрощує доступ до міжнародних ринків. Інтеграція положень цього Регламенту до українського законодавства створить передумови для прозорості сертифікації та підвищення конкурентоспроможності українських виробників. Для України результати дослідження мають особливе практичне значення, зокрема, у контексті адаптації національного законодавства до стандартів Регламенту (EU) №305/2011.

Проведене автором дослідження має важливе теоретичне та практичне значення і полягає у визначенні шляхів удосконалення національної законодавчої бази, запровадженні ефективних механізмів правозастосування та стимулювання інновацій з метою підвищення екологічної стійкості та конкурентоспроможності галузі. Результати роботи можуть бути використані

для розробки програм модернізації, адаптації до стандартів ЄС та забезпечення сталого розвитку галузі.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Представлені до рецензування дисертація та анотація відповідають вимогам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40.

Анотація дисертаційного дослідження викладена українською та англійською мовами, що відповідає вище зазначеній постанові Кабінету Міністрів України та представляє найвагоміші результати дослідження з означенням їхньої новизни та практичної цінності.

Вступ містить всі складові, рекомендовані чинним законодавством України, зокрема: обґрунтування актуальності теми та проблематики дисертації; значення зв'язку роботи з науковими програмами, темами; формулювання мети, завдань дослідження; визначення об'єкту, предмету та методів дослідження; визначення науково-теоретичного підґрунтя для написання дисертації та нормативну базу наукового дослідження; окреслення практичного значення висновків та положень дисертації; перелік наукових конференцій, де були апробовані основні положення роботи; надання відомостей щодо публікацій здобувача за матеріалами дисертації.

Висновки сформульовані дисертантом чітко і у повній мірі розкривають поставлені у роботі завдання дослідження.

Узагальнюючи викладене, можна зробити висновок про те, що дисертація Пацюка Олексія Дмитровича є самостійним і завершеним дисертаційним дослідженням, в якому піднята та описана проблематика адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні. Положення та висновки дисертації є змістовними та обґрунтованими.

Оцінка відсутності / наявності порушення академічної доброчесності. Ознайомившись з дисертацією Пацюка Олексія Дмитровича на тему «Адміністративно-правове регулювання виробництва та обігу цементу в Україні», слід зазначити, що порушень академічної доброчесності у дисертації не виявлено. Всі запозичення у роботі оформлені відповідно до встановлених вимог з чітким посиланням на першоджерело. Весь текст оформлено належним чином, а сама дисертація є самостійною та оригінальною науковою роботою.

Загалом дисертаційна робота вирізняється системністю викладу, концептуальною цілісністю та належним рівнем наукового узагальнення. Отримані результати сприяють розвитку теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо удосконалення законодавства, що регламентує виробництво та обіг цементу.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Водночас, поряд з позитивною оцінкою роботи Пацюка О.Д., дисертація, як і будь-яке нове творче дослідження, містить окремі дискусійні положення, які потребують додаткового обґрунтування чи уточнення під час прилюдного захисту:

1. Автором встановлені певні проблеми, які негативно впливають на виробництво цементу, а саме: необхідність значних фінансових інвестицій у

модернізацію виробництва, велика собівартість виробництва цементу і тривалий час на окупність фінансових затрат, проте в дисертації не визначені механізми усунення вказаних проблем (через адаптацію актів міжнародного права, права ЄС, внесення змін до законодавства України, удосконалення публічного адміністрування у сфері контролю за виробництвом та обігом цементу, тощо. Авторіві слід конкретизувати напрями усунення вказаних проблем.

2. В дисертації зазначається, що з боку держави в недостатній мірі здійснюється державне регулювання цементної галузі, але які саме заходи такого регулювання має здійснювати держава не конкретизовано. Слід більш детально розкрити які саме заходи державного регулювання сфери виробництва та обігу цементу, в тому числі заходи державного нагляду (контролю), сертифікації, стимулювання визначені законодавчо, а також які потребують більшої конкретизації та удосконалення.

Разом з тим, наведені зауваження загалом не впливають на позитивну оцінку роботи. Дисертація є завершеним, актуальним, самостійним та аргументованим дослідженням. Положення і висновки дисертації належним чином висвітлені у публікаціях автора та апробовані під час участі у наукових конференціях.

Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження **Олексія Дмитровича ПАЦЮКА** на тему «**Адміністративно-правове регулювання виробництва та обігу цементу в Україні**», відповідає вимогам, встановленим Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283, від 19 травня 2023 року № 502, від 3 травня 2024 року № 507), пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, є завершеною самостійною науково-дослідною роботою, в якій вирішено важливе завдання для правничої науки з удосконалення адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу цементу в Україні, а його автор – **Олексій Дмитрович ПАЦЮК** заслуговує на присудження йому освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензент:

**кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова**

Роман ГАВРІК